Ч. 37. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 9. вересня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чверть-річно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Редакції: 29-41.

Телеф. Друкарні: 29-26

Національний табор і радикали.

(Надіслана стаття.)

Наша партійна преса, а головно „Свобода“ цілком слушно звертає увагу нашого селянства на цю велику шкоду, яку приносять нашому українському народови комуністи й сельроби. А приносять тому, бо брехливими обіцянками заманюють народ до інтернаціонального табору, кажуть нехтувати національною приналежністю, опльовують все, що українське, та відривають людей від одної з основ нашої сили, себто від української національної стихії.

З провідниками цих двох партій: комуністич. і сельробівської ми не можемо мати нічого спільного. Вони працюють на приказ з Москви, без сумніву — за московські гроші, і на приказ мають руйнувати українське національне життя.

Але серед нашого народу ділає ще одна українська політична партія, котра називає себе: Українська Соціялістична Радикальна Партія. Загально називають її радикальною партією, а її членів радикалами. „Соціялістами“ назвали вони себе щойно недавно.

Як нам ставитися до цеї партії?

Нераз уже ми говорили, що партія це ніщо інше, тільки звязок людей для оборони певних загально-національних, суспільних або господарських інтересів. Тому поділ на партії є уґрунтований загально-національними, суспільними (соціяльними) або економічними (господарськими) умовами життя певних ґруп людей, або цілих народів.

Але коли навіть люде певної кляси збираються разом до оборони своїх клясових інтересів, то всеж таки їм не слід забувати, що кляса все є щось нижче як народ, і тим самим мусить свої клясові інтереси підпорядкувати загальним народнім інтересам. Коли яка кляса хоче себе ставити вище ніж народ, тоді вона ділає на шкоду народу.

Тому не кожна боротьба поміж партіями виходить на шкоду народові. Коли нпр. робітнича партія бореться з клясою капіталістів-фабрикантів за поправу умов праці робітників, або коли селянська партія виступає проти великих власників й бореться за справедливу земельну реформу та взагалі орґанізовано добуває користи для своїх членів, тоді робить добро, бо підносить соціяльно й економічно своїх членів і таким робом скріпляє сили народу, членами якого є робітники чи селяне.

Дуже гарно про цю справу висловилася була свого часу в польському сенаті представниця Польської Соц. Партії, сенаторка Клушинська. Вона сказала менш-більш так: „Панове капіталісти й инші міщанські партії! Польську державу створив в першу чергу польський робітник. Але ця держава покищо польському робітникови нічого не дає. Вона навіть часом мачухою для нього. Ми моглиби піти між робітничі маси й сьогодня завізвати їх до боротьби проти вас. Але цього не робимо, бо знаємо, що таки робом ми валилиби в нинішних умовах нашу власну польську державу. Одначе й наша терпеливість має свої межі. Ви це мусите зрозуміти. Ви мусите у спільному інтересі уступати з ваших позицій для тих, що одиноко можуть бути підставою теперішньої новочасної держави“. Так сказала, повторюємо, представниця **соціялістичної** партії.

У цих кількох словах бачимо, як клясовий інтерес уступає перед загально-народнім, у нашім випадку перед державним інтересом. Але повернім до наших відносин. Розглядаючися добре в умовах життя українського народу на землях під Польщею, можемо сказати, що в нас нема чого ділитися на кляси. На сто душ населення — девятьдесять душ: це селяне. А на цю решту, тобто десять душ, складається т. з. інтеліґентна (трудова) кляса, реміснники, промисловці, торговці, вкінці дуже нечисленне робітництво.

А може між самим селянством є причина до поділу на кляси? І це ні. Правда, між нашими селянами є середняки й біднота. Але цю бідноту не визискують середняки. Українські середняки й біднота терплять однаково від недостачі землі. У нас нема навіть того, що на Радянській Україні називають куркулями або кулаками. За те вся велика власність у нас чужинецька. Виходить, що між українським селянством нема розбіжности інтересів. Нема отже приводу до поділу на ріжні селянські партії. І тому коли добре заглянете і уважно прочитаєте програми партійні Обєднання і радикалів, побачите, що між ними нема ніякої сущної ріжниці.

Чомуж отже радикали творять в нас окрему політичну партію? Просто тому, бо якби пару радикальних т. зв. провідників, не мало осібної партії, то вони не моглиб робити політичної карієри. А знов тому, що перед народ всеж таки треба з чимсь прийти й винайти якусь ворожу для селянства клясу, то радикали винайшли між українцями клясу міщанську, яку як шкідливу й ворожу для селянства слід поборювати. Назва: міщанська кляса — це є переклад французького слова буржуазний. „Буржуї“ в культурних народів це переважно засібні люде, великі багачі, промисловці, фабриканти, торговці, багаті свобідні фаховці, рентієри, домовласники і т. д. Такою міщанською клясою називають радикали українську трудову інтеліґенцію, яка стоїть в рядах Українського Національно-Демократичного Обєднання. Та радикали рівночасно дуже добре знають, що між українською трудовою інтеліґенцією таких буржуїв нема, і тому в радикальних ґазетах та промовах радикальних бесідників, ви почуєте або прочитаєте теж і про „дрібнобуржуазну“, або „дрібноміщанську“ клясу. Так вони охрещують українську трудову інтеліґенцію. Проти трудової інтеліґенції, а далі проти духовенства головно звертають радикали всю свою діяльність і мають готову клясову боротьбу. Радикали думають, що вони таким робом потраплять обдурювати селянські маси. І, на жаль, це їм по части вдається. От де і лежить те велике зло, та необчислима шкода, котру радикали наносять розвиткови і визвольним змаганням українського народу. Вони кинули клич ненависти в маси народу, вони розєднали народ у тому моменті, коли йому потрібно як найбільшого зєднання всіх своїх сил в одно огнище. Вони кинули не тільки клич ненависти до інтеліґенції, вони розєднали і самих селян. Бо селянство у своїй подавляючій більшости стоїть в одних рядах з трудовою інтеліґенцією. Це одно лихо. А тепер друге. У своїй руїнній роботі радикали пішли ще далі. Радикали перенесли цю внутрішню боротьбу в усі українські установи, як у „Просвіту“, „Рідну Школу“ й в кооперативи. І все те роблять для пустої амбіції кількох провідників, котрі самі не знають, хто вони є: націоналісти, чи соціялісти. Бо, на жаль, нинішня партія радикалів — це не є партія зперед війни. У ній тепер уже ніщо не значать передвоєнні діячі. Їх тримається ще тільки на показ. Коли до того з цеї партії повилітали всякі хлібоїди й унси, то вкінці полишалися всякі шибайголови й карієровичі, які тепер без жадного стриму валять і руйнують все на ліво й на право.

„Клясова“ боротьба може бути тільки там, де якась кляса ділає на шкоду другої, де істнування одної кляси загрожує істнуванню другої кляси. Але, якби так прийшлося радикальному проводови відповісти, яким робом трудова українська інтеліґенція загрожує радикальному селянству, то не знав би, що відповісти. Тому слід памятати, що радикали виступаючи проти Обєднання як селянської партії, виступають також проти найживотніших інтересів самого селянства. Роблять вони це перед лицем всіх наших **спільних** національних ворогів.

Зате Українське Національно-Демократичне Обєднання на місце клясової боротьби **ставить спільну працю всіх членів українського народу у нутрі, й спільну боротьбу усіх проти чужонаціонального визиску в імя власної господарської, політичної й національної незалежности.** Обєднання не взиває до ненависти у нутрі народу, але поборює все, що шкідливе творять певні ґрупи чи люде. Тому Обєднання поборює провід комуністів і сельробів, тому поборює шкідливу роботу радикалів. Одночасно йде проти всякого хрунівства. Тому викидає і зі своїх рядів усіх тих, що себе продають за гроші всяким чужим силам й владам (польській, московській ї иншій).

Думаємо, що тепер ясно стане усім, чому ми виступаємо проти радикалів. А виступаючи проти них кличемо: **Українські громадяне й громадянки! Ставайте як один муж у ряди й вистроюйтеся в залізні й карні лави Українського Національно-Демократичного Обєднання!**

Праця робітника й селянина.

Кажуть наші інтернаціоналісти та радикали що селянин і робітник ще й тому повинні йти в політичній орґанізації разом, бо, мовляв, умови праці селянина та робітника є однакові. Чи справді? Придивімся цій справі трохи ближче.

Як працює фабричний робітник в місті? Багато наших селян було на еміґрації в Америці, старші памятають може передвоєнні часи, як їздили на роботи до Німеччини тай так певно коли бували в місті, то й легко буде їм самим розібрати: чи справді правда те, що кажуть про цю справу наші сельроби, комуністи й радикали?

Фабричний робітник в місті є, на ділі, цілком у своїй праці подібний до урядника. Між ним й урядником є тільки така ріжниця, що він, робітник, працює руками (фізично), а урядник умово (головою, мозґом). Робітник живе собі сам або з родиною на осібній кватирі, а фабрика чи підприємство — це окреме місце, куди робітники щодня приходять працювати як урядники до бюра (канцелярії). Встає робітник рано в певній, означеній годині, приходить до фабрики, передягається там, потім працює вісім чи більше годин — з означеною перервою на обід, — по праці знов переодягається, виходить з фабрики й з тією хвилиною ця фабрика є річю, котра його, робітника цілком й цілковито нічого не обходить. Ані фабрика не є власністю робітника, ані не належать до робітника ці знаряди й матеріяли, котрими він у фабриці працює — взагалі, для нього байдуже: як йде інтерес фабриканта, ліпше чи гірше, аби тільки він, робітник, не втратив роботи й мав правильно виплачену зароблену платню. Чи на дворі дощ, або погода, весна або осінь, студінь або тепло — це праці робітника в фабриці не торкається. По праці робітник може собі відпочивати дома, може піти денебудь на розривку в місті в ресторан, каварню, кіно, може, словом, робити собі, що йому подобається. Всюди в культурних державах світу робітник є забезпечений на випадок хороби, нещасного случаю, а навіть подекуди й на старість. А знов на випадок безробіття — в деяких державах виплачують робітникам запомогу, котра рівняється такій пенсії, що з неї робітник з родиною цілком добре може вижити. І так н. пр. в Анґлії є тепер близько 2 міліони робітників безробітних, що одержують з державної каси пенсію безробітних й хоча уряд дає таким робітникам спромогу виїхати за кордон Анґлії до котроїнебудь з численних анґлійських кольоній, безробітні не слухають, і сидять собі в Анґлії, бо й так їм не зле поводиться: нічого не роблять а беруть пенсію. Наш земляк, що живе тепер в Канаді, проф. Боберський, роскazував недавно на відчиті у Львові, що кожен анґлійський робітник, який хоче виїхати з Анґлії до Канади, може за 6 долярів (!!!) переїхати з родиною за море, там в Канаді поселитися, дістати 100 акрів землі враз з будинками й інвентарем. Але проте не багато є таких охочих анґлійських безробітних робітників.

Взагалі, через те, що тут подано, ніхто не хоче сказати, що фабричний робітник є в Зах. Европі якийсь пан, котрий нічого не робить й тільки заїдає смажені вареники, ні. Він мусить працювати, нераз дуже тяжко працювати, але діло не в тому. Діло в тому, що наші інтернаціоналісти рівняють робітника взагалі зі селянином, а з окрема: з нашим селянином, а це є безлична брехня. Вони кричуть про „експльоатованих“ про

летарів й комусь, хто не знає дійсних відносин моглоб здаватися, що цей „пролєтар“ ходить в обдертих лахміттях, спить па барлозі, не має що їсти, є дурний та неосвідомлений. А тимчасом у таких нпр. культурних державах Европи, як от: Німеччина, Чехословаччина, Австрія, Італія, Франція, Анґлія, Бельґія, Голяндія, Данія, Швеція, Норвеґія й Фінляндія — я навмисне не вичислюю тут Польщі, балканських держав і большевицької Росії та України — не кажучи вже про Америку, — фабричний робітник, правду кажучи, живе так, як інтеліґент, як т. зв. буржуй й на ділі нема майже жадної ріжниці між його суспільним становищем а становищем т. зв. середньої міщанської кляси. Це й вияснює нам, чому в культурних державах Зах. Европи большевизм не мав, не має й ніколи не буде мати жадного поважного успіху. Чим там може большевизм заімпонувати робітникови? Російською нуждою, голодом й поліційними утисками? Тамошний робітник, правда, балакає про майбутній соціялістичний рай, але при тому й не забуває про сьогодняшний день. А сьогодняшне його життя цілком зависить від розвитку і успіху промислу. Чим ліпше фабрикантови, чим більше й певніше він заробляє, тим ліпше робітникови й тим ліпші та певніші заробітки робітника. А вже найліпше поводиться тим робітникам, котрі працюють в таких фабриках, котрі належать до світових капіталістичних синдикатів і трестів (спілок). А якраз останні капіталістичні спілки належать до найбільш ненаситних й найбільш визискують загал (високими т. зв. монополістичними цінами). З того ясно виходить, що інтерес капіталіста й робітника є по суті однаковий й найліпше робітникови живеться в цих державах, котрі з національно-державного боку є найсильніші.

Перейдім тепер до умов праці селянина. Кожен, хто уважно читав попередні стрічки, напевно в душі сам порівнував подані там коротко умови праці робітника з умовами праці селянина. Але як на ділі працює селянин?

Дві є тут найважніші річи: 1-е праця селянина є тісно звязана з життям природи й властиво тільки помагає природі, котрої ніхто невсилі перебороти; 2-е працюючий на власній землі селянин-хлібороб є робітником й підприємцем вкупі та з тим „підприємством“ себто зі землею, його варстатом праці, живе й падає.

Чи селянин є такий „урядник“ у відношенню до свого підприємства, себто землі й господарства, як робітник? Гарно виглядав би селянин-хлібороб, якби він сказав собі, подібно, як фабричний робітник: в мене 8 годин праці й на все проче я чхаю! Прийшли би пильні весняні роботи або косовиця або жнива — й селянин сказав би: я не встаю ще заки сонце зійшло й не працюю до пізної ночі двайцять годин в день, бо — в мене 8-годинний день праці! Я працюю, скажім, від 6-ої години рано до 4-ої год. попол. дві вільні години на обід й кінець! Зрештою, — нехай все змокне, нехай пропаде на сіножати або на полі, — я прочитав в сельробівських, комуністичних і радикальних ґазетах, що я „товариш“ міського робітника, отже чому я маю бути гірш трактований, ніж цей міський робітник? Те саме є з ходженням за худобою, за дробом і взагалі за хатою. Всюди тут селянин мусить працювати так, як йому каже всесильна мати-природа, як йому каже скількість і якість землі, та підсоня; інакше на весну і в літі, а інакше в осені і в зимі, без огляду на студінь й пору, без огляду на пору дня і ночі. Очевидно, все те тоді, коли не хоче аби він сам й його родина в зимі й на переднівку не згинули з голоду! А про постійні запомоги для безробітних й безземельних селян — не чував ніхто ніде. Такий безземельний й безробітний селянин або мусить гинути з голоду в буквальнім змислі цього слова, або, як може, мусить втікати до міста або в світ за очі. Також не є селянин заасекурований на випадок хвороби, нещастя й на старість, як робітник. Впаде на селянина одно з цих нещасть, а він не був перше запобігливий й не постарався здобути якесь майно та не забеспечився сам як слід — може перехреститися й скакати у воду. Ніхто тоді селянинови не поможе. І кождий селянин чує та знає це. Він може не вміє цього свого почування висловити, але воно в нім є, в його душі й в кожнім кроці, котрим він по землі ступає. Для селянина не є байдужний цей варстат праці, ця свята земля, на якій він працює, о ні! Вона для нього все! Це його мати, його живителька, підстава цілого його існування. Без неї він — не людина, а от собі якась порошинка, якийсь відірваний листок, котрий вітер несе по світі без стриму.

Для робітника байдужа вся ця фабрика, в якій він працює, вона не є його й навіть за соціялізму такою не буде (по душі). Але якже інакше мається справа зі селянином. Поза власною землею, правду кажучи, селянин світа божого не бачить. Він тому є по душі все „буржуй“, навіть, коли читає й вірить інтернаціоналістичним чи радикальним ґазетам, й є членом цих партій. А на кожен випадок — не має він нічого спільного з міським робітником та всяке лучення його з клясою міських робітників є політичним обманом, з котрим пора нарешті нашому селянству радикально покінчити. І ми віримо, що недалекий вже час, коли справді так буде. А щойно тоді наше селянство у своїй збірній свідомости ступить як кляса ще один крок далі й пійме, що цілком воно задовольнить свої інтереси тільки шляхом *повного* здійснення нашого найбільшого *національного* ідеалу: повного національного визволення.

Самостійна Україна — ось єдине спасіння для нашого селянства, в його теперішному безвихідному положенні, а туди його веде тільки один-одинокий наш національний табор, наша партія.

Д-р Павло Лисяк.

Парлямент парляментів.

Перший виступ якраїнських послів на Міжпарляментарній Унії.

Існує світова орґанізація, яка називається Міжпарляментарна Унія (Союз). Повстала вона ще перед війною. До неї входять парляменти (сойми) всіх держав світу, які туди висилають своїх представників. Кожного року відбуваються наради Міжпарляментарної Унії, котрі розбирають справи, що обходять всі демократично — парляментарні кола світу. Цього року наради повищої орґанізації відбулися в Берліні й були присвячені справі знесення митних кордонів, що відділюють поодинокі держави від себе, справі поневолених народів, національних меншин й еміґрації.

Цього року уперве виїхала на наради Міжпарляментарної Унії до Берліна делеґація наших соймових послів, щоби там перед „парляментом парляментів“ виступити з обороною наших потоптаних національних прав. В склад делеґації входили: голова Др. Дм. Левицький, посли Др. Блажкевич, О. Вислоцький, В. Кохан, Ст. Кузик, О. Луцький, А. Максимович, Дм. Паліїв, о. д-р Пелліх, Міл. Рудницька і В. Целевич. З того рішаючий голос мав лише один член української делеґації, а іншим послам на основі реґуляміну прислугувало лише право забирати голос у дискусії без права голосування.

Радикальні посли на нараді в Берліні не явилися.

Виступаючи перший раз на терені Міжпарляментарної Унії, українські посли постановили трактувати свою приявність в „парляменті парляментів“ як підготовчу працю до пізніших виступів. З тією метою наша делеґація уважала вказаним перш усього навязати особисті звязки з послами ріжних країн, що й виконано з повним успіхом.

Користаючи з побуту в Берліні, українські посли в повному складі взяли дня 25. серпня ц. р. участь в перенесенні тлінних останків пок. полк. Дм. Вітовського і сот. Чучмана з каплиці до власних могил на цвинтарі Ст. Гедвіґс-Фрідгоф. Це жалібне свято згуртувало всю українську кольонію в Берліні. Крім послів-гостей взяли в ньому участь націоналісти й гетманці; світив на ньому відсутністю тільки д-р Евг. Петрушевич зі своїми нечисленними прихильниками. Над могилою перший промовляв д-р З. Кузеля, а дальше пос. В. Кохан, пос. Дм. Паліїв, полк. Коновалець, о. пос. Л. Куницький.

В перших днях нарад Міжпарл. Унії наші посли знайомилися з чужоземними послами. Одночасно для кращого познайомлення чужинців з українською справою ґрупа українських націоналістів розіслала всім членам конґресу видану нею в Женеві по анґлійськи 40-сторінкову брошуру: „Українське питання — питання мира“. Ця коротка, ядерна й змістова брошура у значній мірі причинилася до висвітлення українського питання в її повному обемі.

Аж після такої підготовки до голосу прийшов представник українського народу. Сталося це в дні 28. ц. м. Від імени українського соймового представництва промовив посол Остап Луцький, який з питомою собі красномовністю виголосив довшу промову, вказуючи на важке положення великого 40-міліонового українського народу, який єдиний з великих народів не має власної незалежної держави, будучи поділеним між Совіти, Польщу, Чехословаччину й Румунію. Пос. Луцький коротко зясував положення українського народу в кожній з тих держав, вияснив змагання українського народу та домагався признання права самоозначення для українців, права державного народу на своїй національній території. Промови пос. Луцького вислухали делеґати інших держав і народів з напруженою увагою. Навіть поляки принишкли, тільки чехи перебивали промовцеві, коли він говорив про Закарпатську Україну, безсоромно запевнюючи, що закарпатським українцям діється під їх владою якнайкраще та що вони все мають, чого душа забажає.

День передтим відбулося зібрання посолок ріжних країн, що прибули були на наради Міжпарл. Унії. В цьому зібранні взяла участь пос. Мілєна Рудницька, виступивши там з промовою про положення українців під Польщею. Очевидно, це дуже не по нутру було польській делеґації.

Перший виступ українських послів на терені Міжпарл. Унії осягнув намічену мету. Наші посли перед півтисячкою делеґатів всіх парляментів устами пос. О. Луцького зазначили наші змагання і перед цілим світом підкреслили наші домагання та ввійшли в ближчі взаємини й особисті звязки з представниками багатьох народів. Цей перший почин був підготовчим вступом до дальших заходів в українській справі на терені міжнародніх установ.

Конґрес національних меншин в Женеві.

Як що року — відбувається і в цьому році конґрес національних меншин в Женеві. Наради конґресу розпочалися дня 28. серпня. На них від українців виїхала делеґація в такому складі: голова Українського Клюбу Д-р Дм. Левицький та посли: о. пралат Леонтий Куниський і Мілєна Рудницька. По вісткам часописів на конґресі є заступлені ще ось які делеґації: катальонців з Еспанії, мадярів з Ч. С. Р., Румунії і С. Х. С., росіян із Естонії і Польщі, хорватів з Австрії, словінців з Австрії і Італії, чехів з Австрії, підкарпатських москвофільських делеґатів із Ч. С. Р., жидів із Латвії, Литви й Польщі, Ч. С. Р., Естонії, Румунії і Болгарії, німців із Литви, Естонії, Ч. С. Р., Мадарщини, С. Х. С., Польщі, Данії, Румунії та Італії.

Голова української делеґації посол д-р Дм. Левицький зложив на засіданні 30. серпня заяву, що українці стремлять до державної незалежности, але проте входять до конґресу, „аби на нім боронити прав українського народу, який не користується навіть цими правами, котрі є признані дійсним національним меншинам“.

Про сам конґрес напишемо окремо, коли одержимо про нього від нашої делеґації точніші вістки.

Роман Купчинський.

„Стрільці відїзджають...“*)

Стрільці відїзджали зі Львова. Вже два дні передтим кружляла ця вістка по казармах, а день перед відїздом це вже відоме було з денних приказів. Куди мали відїхати ніхто напевно не знав. Тільки „добре поінформовані“ знали про це. Казали що може до Стрия, може до Перемишля, а може й ще далі.

Сотенний писар Дідушкової сотні подавав ще і Станиславів, але сотенні „стратиги“ висміяли його.

— Слухай Горобець — говорив до нього Черник. — То ще не квестія, що ти маєш шаблю і окуляри! Хочеш нас везти до Станиславова, а під Ходоровом бються. Думаєш, москалі перепустять нас за твоїм підписом, так як сторожа на брамі.

Сотенний писар задирав до гори визначний ніс і легковажно блискав окулярами.

— Не будь, Федю, занадто інтеліґентний. Тобі це не до лиця.

Поважний Леонтинський витягав з уст люльку і кепкуючи всміхався.

— Пан сотенний писар мають рацію — говорив повчаючо.

— Чому має? — хвилювався Черник.

— Бо вони сотенний писар! — відповідав Леонтинський і робив комічно - набожну міну.

Всі сміялися. Сміявся і сотенний писар, який урешті, притиснений до муру, признався, що про Станиславів він властиво сам видумав, бо вважав „що там Стрільцям було би незле“.

Але його пляну, видно Головна Команда не брала під розвагу.

Стрільці відїзджали до Стрия...

Сотні за сотнями машерували на головний дворець. Львів гудів від пісень, мов у яке велике, радісне свято. Молоді хлопці, зібрані в довжезні кольони стрілецьких сотень, почули радість збірної сили, розкіш спільного кроку і грянули по львівських мурах веселою піснею. Забули в тій хвилі про все: про рідних і коханих, про свої хати, міста і села, про те, що йдуть на захід не на схід, про те, що йдуть на незнане а грізне.

Співали.

Золочівці про Сагайдачного, рогатинці „Гей там на горі“, бережанці „Ми гайдамаки“, сокальці „Засвистали“, а Дідушкова сотня свою улюблену „Ой зза гори чорна хмара встала“.

Мішалися хвилі ріжних пісень, клубились, наповняли вщерть вулиці, а двигнувшись понад високі доми, заливали повінню згуків зачудований город.

Львів ставав на вшпиньки і дивився на стрілецькі кольони, що посувалися вулицями. Дивився ріжно, залежно від того, чиїми очима, гордо — українськими, невдоволено — польськими, підбадьорюючо — жидівськими. Але в усіх очах, які супроводжали Стрільців, відбивався певний неспокій і острах. Що правда толкували собі всі відмарш Стрільців, як звичайне пересунення новобранців, але чому саме нині пересували їх, не за тиждень, чи два... Видно Львів був у небезпеці, видно поголоски про успіхи москалів були правдиві і загального характеру...

На тротуарах вулиць, якими проходили Стрільці, стояла збитою масою публика.

Славно! Славно! — підносилися українські оклики.

— Віват! — десь-не-десь покрикували жиди.

А відпровадивши оком стрілецькі сотні, очі всіх мимоволі летіли в сторону сходу.

——:——

*) Зі свіжо-виданої повісти зі стрілецького життя п. з. „Перед навалою“, виданої „Червоною Калиною“ Львів, Руська 18. (Ціна 4 зол.)

Позички на меліорації.

В останному часі польський уряд зачав під натиском польських селянських партій дещо робити для справи поправи (меліорації) селянських ґрунтів й пасовиськ. Є намір пляново перевести науковими засобами поправу ріжних неужитків, осушення баґон, мокляків і торфовиськ, наводнення сухих пісковин, реґуляцію рік, управу лозини, закладання рибацьких господарств й інш., аби таким чином, добути нові землі під управуріллі. Дня 11. червня ц. р. появився розпорядок міністерства земельних реформ, скарбу й рільництва (В. з. д. ч. 75) про випуск золотих 7-процентових заставних листів (облігацій) на цілі меліорації. На підставі цих заставних листів будуть видаватися меліораційні позички на довгі сплати й міністерство скарбу підвищило кредити для цих позичок.

Позички можуть одержати водні спілки тя громади. Висота (сума) позички зависить від меліораційного пляну, на підставі якого мається перевести меліорацію. Позичка мусить бути сплачена продовж 15-ти літ. Пляни меліораційні затверджує Державний Рільний Банк.

Справа ця має для нашого селянства величезне значіння, бо може дати спромогу здобути нашим громадам сотні тисяч морґів нової землі під управу, котра досі лежить як неужиток. Зачуваємо, що наш „Сільський Господар“ дуже пильно приготовляється до праці над започаткуванням меліораційної справи, при допомозі власних технічних сил й цих сил, котрі є згуртовані в Союзі Українських Аґрономів.

Нові здобутки в полевій господарці.

Рідкий посів та пересаджування збіжжа.

Невідрадні відносини змушують хліборобів шукати нових способів господарки, щоби як найбільше використати землю та дістати великі збори. В новійших часах змагання науки та практики увінчалися дуже гарними успіхами, бо введено два нові способи управи рослин, а це *рідкий посів на пересаджування збіжжа.* Подаємо нашим читачам коротенький опис цих двох способів управи рослин, щоби ще цеї осени перевели проби на малих площах та потому переходили на нові способи господарки.

Рідкий посів або т. зв. систем Бурместра вводить новий спосіб обрібки ріллі, догляд рослин підчас росту та обнижує кількість висіву до 13 кґ. на морґ. Можна сказати, що на полі треба завести прямо городову господарку. Рослини управлювані в городі ростуть тому добре, бо їх рідко сіється, підливається, просаджується так, що рослина має доволі повітря, тепла, світла, поживи і вогкости. На полі, натомісць, рослини густо посіяні прямо дусяться, заростають бурянами а за браком поживи і вогкости помалу ростуть і дають малі збори. Вигоди городньої господарки вводиться і в полевій господарці при рідкім посіві.

Ріллю під рідкий посів збіжжа треба добре виорати, щоби була глибоко в спід розрушена, та щоби коріння могло легко проростати землею та брати поживу зі спідніх шарів. Рослина в часі росту потребує дуже богато поживи. Щоби не голодувала треба землю вигноїти помічними погноями. Найголовніші з погної азотові, які піддержують рослину в рості та уможливлюють її витворити сильне коріння та великий корч. Тому на морґ треба дати на два тижні перед засівом 150 кґ. азотняку та 100 кґ. потасової солі, які змішані розсівається та докладно заволочується. Безпосередно перед засівом треба дати ще на морґ 150 кґ. суперфосфату.

Найбільш цікавим є сам посів. Звичайно висівається на морґ 100 до 120 кґ. зерна. Такий посів є за густий і тому збіжже дуже часто вилягає, неоднаково скоро зріє, колос є малий а зерно дрібне. При висіві сівалкою бачиться вже значно більші вигоди, бо заощаджується около 25 процент зерна, та о 25 прц. є більші збори. По системі Бурместра висівається на морґ лише 13 кґ. зерна. Все зерно посіяне рядками у віддалі 25—30 цм., а в самім рядку зерно від зерна віддалене на 5 цм. Велика віддаль між рядками а також в самім рядку причиняється до сильного розкорчовання рослин та буйного росту. Рослина має доволі світла та повітря, наслідком чого витворює грубу і сильну солому та великий колос. Також зерно є тяжке, дорідне та менше терпить від хоріб.

Не менше важним від самого засіву є догляд рослини підчас росту. Скоро з весною а також і пізнійше, як рілля заростає бурянами, треба конче обсапати та глибше зрупити міжряддя. Такою міжрядковою обрібкою задержується в землі багато вогкости, приводиться повітря та вичищується всі буряни. Наслідком цего рослини не терплять від посухи, ні від бурянів і мають ті найкращі умови, котрі спричинюють, що з одного корча виростає по кільканайцять стебел з гарним і великим колоссям.

Всі роботи на більших площах як оранка, засів, сапання та зрушування міжряддя переводиться окремими машинами, які може закупити кооператива або кількох господарі на спілку.

Якаж вигода з цего способу управи збіжжа? Рідкий посів вимагає мало зерна а дає великі збори. Як виказують переведені досвіди в Стрийщині та під Переворськом, один морґ дає 30—40 метр. сотн. зерна та около 60 метр. сотн. соломи. Рілля по зборі остає пухка, добре вироблена, багата на вогкість і не вимагає для будучого збору таких великих зусиль, як при звичайній обрібці та посіві.

Другий спосіб ще корисніший, передусім для дрібних гоосподарів, що мають мало землі: це пересаджування збіжжа. Збіжжа, подібно як і другі рослини, пересаджені на інче місце випускають нове коріння та нові стебла, так, що виростає могучий корч, сильно закорінений з 40—80 стеблами та колосками. Дістати з одного зернятка: візьмім лише 50 колосків, це буде збір надзвичайно великий. І він в дійсности таким є, бо один морґ пересадженого збіжжа може дати навіть 100 кірців зерна. Тому пересаджування збіжжа догідне для наших селян, що мають мало землі, а багато робочих рук.

Пересаджувати можна всі роди збіж, які у нас управляється, але пересаджене збіжже дасть лише тоді високий збір, коли добре погноїться і виробиться ріллю, та коли взяти добірне зерно, що має велику силу корчовання. Наше тутешне зерно теж дає добрі висліди.

До пересаджування збіжжа треба мати розсадник, де виростає збіжжа - розсада і властиве поле, куди мається розсаду пересадити. Величина розсадника залежить від величини поля призначеного до пересаджування. Звичайно вистарчає одна сотна часть цілого поля. Землю під засів розсади треба вигноїти добре перегнилим стаєнним гноєм, а ще ліпше до цего надається гній з під дробу та гноївка. Зерно сіяти рядками, бо тоді краще добувати рослини. Сіяти озимину треба з початком вересня, ярину в березні. Якщо засів припізняється, то можна зерно намочити, щоби скоріше викільчило. Пересаджувати рослинки можна, коли випустили 2—3 листки, найліпше в хмарний день, щоби скоро принялися.

Поле під розсаду мусить бути в добрій культурі і вичищене від бурянів. Тому до пересаджування найліпшим передплодом є конюшина, бараболя, буряки, кукурудза, а добре надається також гречка і просо.

Вибране поле до пересаджування треба сильно вигноїти помічними погноями. На два тижні перед пересаджуванням треба розсипати на 1 морґ 100— 150 кґ. азотняку і 150 кґ. потасової соли та добре заволочити. Перед садженням розсіяти і заволочити на морґ 150 кґ. мінер. суперфосфату.

Якщо поле є вигноєне, можна приступити до пересаджування. В тій цїли робиться рядки у віддалі 30 цм. і що 15 цм. в рядку засаджується одну рослинку. Засаджену рослинку треба добре притиснути до землі, щоби скоріше принялася. На цім кінчиться осінна робота при пересадженім збіжжу.

З весною міжряддя просаджується ручно або кінними ґрасами та якщо озимина слаба, пригноюється салітрою.

Пересаджування збіжжа дає ще кращі висліди, ніж попередний спосіб рідкого посіву. Досвіди переведені в Німеччині виказали збір 60 до 100 метр. сотн. з морґа, але і в нас вже переведені досвіди в кількох місцевостях дали корчі з 60—80 стеблами і великим колосом на 15 цм. Можна сподіватися, що збір з морґа дійде до 50 кірців. Коли почислити 2 кґ. висіяного насіння, гроші за погної і роботу, то рахунок викаже, що одиноким ратунком для наших малоземельних господарів є пересаджування збіжжа.

В тій статейці подано лише короткий начерк, що не вияснює докладно ріжних робіт та гноєння ріжних земель, як також пересаджування ріжних родів збіж. Вичерпуючо описане пересаджування ріжних родів збіж на ріжних землях в книжечці „Про пересаджування збіжжа“, яку можна набути в Спілці Укр. Агрономів, Львів, Собіського ч. 28. Висилається від 10 книжочок за надісланням 5 зол. і 90 ґр. на пересилку.

Сільсько-господарська вистава в Копичинцях.

Сільсько-господарські виставки, започатковані нашими господарськими і кооперативними колами по війні мають великанське господарське і моральне значіння для нашого народу, що найшовся у межах Польщі. Вони є не тільки показчиками нашого господарського поступу, але й важними чинниками господарського виховування міліонових мас нашого селянства. За сільсько-господарською виставкою у Станиславові, а минулого року в Стриї, прийшла тепер черга на Копичинці. На нашому урожайному наскрізь рільничому Поділлі заповіджена на цей рік вистава в Копичинцях буде першою сільсько-господарською виставкою на Поділлі.

Виставку влаштовує Повітовий Союз Кооператив у Копичинцях у днях 21, 22 і 23 вересня ц. р. Виставка обіймає такі відділи: 1) ростинного виробництва, 2) городництва, 3) садівництва, 4) пасічництва, 5) господарських машин, 6) домашнього промислу, 7) худоби і домашньої птиці.

Подрібна програма вистави така: дня 21. IX. ц. р. год. 10 рано Служба Божа у парох. церкві; год. пів до дванайцятої перед полуднем похід до Народнього Дому; год. 12 вполудне святочне відкриття вистави; дня 22. IX. в часі між 10 і 12 год. перед полуднем та між 3 і 5 по полудні пробна праця господарських машин; а від 2—3 попол. показ, як байцувати збіжжа; дня 23. IX від год. 9—11 виклад про плекання худоби, від 10—11 год. виклад про расове насіння, від 11 до 12 год. виклад про угноювання землі, від 2 до 4 год. виклад про садівництво, від 3—5 виклад про пасічництво. В год. 7. вечером дня 23. вересня закриття вистави.

Виставовий комітет заповідає, що найкращі зразки на виставі будуть нагороджені. Маємо надію, що наше громадянство, зокремаж селянство відвідає чергову нашу сільсько-господарську виставку також масово, як обі попередні вистави в Станиславові та Стриї.

Присилайте передплату!

Справоздавчі віча.

ЛІЩИНА.

Дня 5. серпня ц р. відбулося посольське справоздавче віче в *Лютовиськах.* Реферував о. сенатор Татомир. На вічу явився посол У. С. Р. П. Микола Роґуцький враз зі своїм аґітатором Шемблем. Після реферату о. сенатора Татомира коротко промовив посол Роґуцький, який, одначе, говорив річево, та не вмішував до промови партійних справ. Присутні на вічу одобрили діяльність і одноголосно ухвалили довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

ТОВМАЧЧИНА.

Дня 19. серпня ц. р. відбулося велике віче під голим небом в *Колинцях* під Товмачем. На віче явилося до 1.000 селян з Колинець і доохоличних сіл та прибули також делеґати з Товмача Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і реферат про політичне положення українського народу під Польщею виголосив посол о. Ганушевський. Крім нього промовляли й зголошували внески: Прокопів, Лукіянів, хового підйому і одноголосно ухвалило довіря та подяку Українській Парляментарній Репрезентації за її діяльність

САМБІРЩИНА.

Дня 2. серпня ц. р. відбулося віче під голим небом в *Старій Соли.* Про діяльність Української Парляментарної Репрезентації та про політичне, культурне й економічне положення українського народу реферував о. сенатор Татомир. Хоч несподіваний зливний дощ унеможливив віче під голим небом, всі присутні на зазив о. сенатора зібралися в обширній салі читальні „Просвіти“, де після реферату почалася оживлена дискусія. Рішено негайно перевести політичну та економічну орґанізацію повіту, та одноголосно одобрено діяльність послів та програму УНДО. — Дня 12. серпня відбув о. сенатор Татомир справоздавче віче в *Дорожеві*, а дня 19. серпня в *Сільці.* Оба віча одноголосно заявилися за дотеперішньою тактикою і програмою УНДО та висловили повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації. По вічу відбулися перші Загальні Збори кружка „Сільського Господаря“.

Що чувати у світі?

Договір про вічний мир. Дня 27. серпня ц. р. підписали в Парижі представники чотирнайцятьох великих світових держав з великою парадою т. зв. пакт (договір) про вічний мир. Від імені американського секретаря закорд. справ Келльоґа — цей договір загально теж називають: пактом Келльоґа. В договорі держави святочно заявляють, що всяке непорозуміння, яке колинебудь між ними вибухне, вони будуть полагоджувати не як досі зброєю, тільки мирними засобами й держави взагалі осуджують війну. Далі заявили держави, що всі другі уряди, які в підписанню участи не брали, можуть договір підписати додатково. Головно розходилося про большевиків, яких до Парижа не запрошено, хоч вони цього домагалися. Спротивилася Америка, котра, як відомо, досі большевицького уряду не визнала. Большевики голосили на весь світ, що за париським договором криється намір великих держав створити проти них союз, котрий згодом має довести до збройного нападу на Совітський Союз. Але тепер часописи доносять, що большевики таки приступлять до договору й його теж підпишуть. Чи справді від тепер вже більше людство й світ не зазнають страхіть війни — сьогодня сказати годі. Побачимо. Одначе важко повірити, аби так спровді було, бо всі держави є узброєні до зубів й далі сильно зброяться на суші й на морі. А без дійсного розброєння, всяка балачка про вічний мир, є тільки пустим словом. Також годі припустити, аби ці народи, яких теперішний лад в Европі тяжко скривдив, раз на все зреклися думки про зміну цього ладу. А змінити його, знов можна тільки шляхом війни. Скорше тому треба приняти, що підписаний в Парижі договір є висловом бажання великих держав бодай на найблищий час удержати мир й страх перед новою різаниною, котру Европа ще недавно пережила.

Наради Ліґи Націй. Дня 30. серпня ц. р. зібралася в Женеві Рада Ліґи Націй на нове 51-ше з черги засідання. Найважнішою справою, котрою Рада Ліґи Націй буде займатися — це „вічне“ непорозуміння Польщі з Литвою за Вильно. Рада Ліґи Націй вже кілька разів наказувала Литві, аби вона погодилася з Польщею та навязала з нею правильні міжнародні взаємини. Але президент й диктатор Литви Вальдемарас постійно відказується від цього — тому, бо не хоче признати приналежности Вильна до Польщі. Польські часописи впевнюють, що тепер вже Ліґа Націй більше з Литвою жартувати не буде й коли Литва далі буде вести свою дотеперішню політику, то Литву покарають. Але як? Колиб Польщі дано право розправитися з Литвою на власну руку, це значить, що вибухнулаб польсько-литовська війна. А така війна легко моглаб довести до нової світової війни, бо здається, большевики в цім випадку не сиділиб тихо. Отже тому, імовірно, Ліґа Націй знов буде пробувати полагодити польсько-литовський спір мирно. Та навевно до згоди не доведе, бо ні одна ні друга сторона не хоче уступити зі свого непримиримого становища.

Новинки.

— **Памяти М. Коцюбинського.** Дня 17. вересня минає 64 роки з дня народин великого українського письменника М. Коцюбинського. З тієї нагоди рішив Народній Комісаріят Освіти в Радянській Україні влаштувати того дня широке громадське свято, на якому офіціяльні референти малиб по всіх місцевостях України знайомити населення з творчістю і заслугами Мих. Коцюбинського. В часі того святкування збиралиб окремі збірщики датки на памятник для письменника у Винниці. Київські наукові й культурні орґанізації мають улаштувати з нагоди цих роковин теж цілий ряд прилюдних викладів і святочних вечорів.

— **Червоний ґенерал.** Як довідуємося Гриць Коссак, б. командант 1. полку У. С. С. і полковник У. Г. А. іменований ґенералом червоної армії і приділений до булави (до штабу), але на Кавказі. До цього часу був він учителем у старшинській школі в Харкові, де викладав тактику й українську літературу. Жаль тільки, що тепер ґен. Коссака кинули на Кавказ, а не українську область.

— **Большевики довели до самогубства студента-галичанина.** За українською пресою подаємо ось який жахливий опис життя й страждань молодого українського студента Галичанина, який в молодечому пориві пішов до большевиків: Студент називається **Любомир Дяків**, котрий з 1925 році, після зложення іспиту зрілости (матури) подався на Україну. Мрією його станула служба для України на морю. Найшлось і в тому випадку двох тутешніх комуністів, що відомими собі способами вислали 18-літнього хлопчину за Збруч. Та рівночасно вислали за ним і смертний присуд. Вони остерегли червоних правителів, що вислана людина непевна, бо її батьки „буржуї“, а сама вона нічим не засвідчила, що є комуністом. І з цим моментом почався для хлопчини, котрий опинився в Одесі, хід на Голготу. Над ним розтягнули поліційний і приватний нагляд. До школи мореплавства не приняли. Дозволили поступити на політехніку, замкнули в студентському домі і настановили над ним трьох хуліґанів товаришів, що мали його належито „прикрутити“: Шевчука, Зелинського й Акулова. Один з московських еміґрантських часописів подає, як це у Шевчука, Зелинського і Акулова відбувалося. „Щоденні —читаємо там — кількакратні побої сюди не числяться, не числяться теж відводження і приводження вязня для полагоджування природніх потреб, бо це реквізити нагляду — ануж жертва моглаб передвчасно у виходку заподіяти собі смерть. Не говориться про те, що присилані на життя для хлопчини значні гроші відбирали вони від нього до зломаного шеляга, та морили жертву голодом. Побоями вимушували писати до батьків „буржуїв“ по свіжі грошеві посилки, які забирали постійно на свої гулянки. Але над усе найстрашніші: моральні страждання жертви та принoровлювання до неї звірячих прийомів. Збережена хлопяча невинність покійного була для большевицьких хуліґанів такою тяжкою провиною з його боку, що вони його назвали згірдно „червоною дівицею“. Вони його вязали, сідали йому на лице своїми нагими задними частями тіла, витирали об його лице свої носові платки, мазали уста своїм калом“... У початках вересня 1927 р. хлопчина відібрав від батьків значну суму грошей на прожиток. Віддавши всі гроші чекістам, він покористувався мабуть їх радісною гулянкою і одного разу неспостережено вийшов з вязниці; покористувався волею на те, щоби скоротити свої муки; мученик на протязі 2 довгих літ, як сказано в горі, покінчив зі собою самогубством.

— **Новий лет до Америки.** У перших днях вересня ц. р. пічнуть з Лє Бурже сві лет до Америки французькі летуни Асолян і Лєфевр.

— **Судейські тоґи.** На цей рік призначило міністерство судівництва около 3 міліони зл. на закупно для судіїв т. зв. тоґ, себто святочних одягів (довгий плащ-пелєрина й колпак на голову). Але покищо такі тоґи одержать тільки судді при Найвищому Суді у Варшаві. Щойно в дальших роках тоґи одержать судді апеляційні, потім окружні й врешті повітові (ґродзкі).

— **Альбанія — королівством.** Дня 1. вересня ц. р. Альбанія, яка тепер є республикою, стає королівством. Президент Ахмед Бей Зоґу коронується на короля. Держави вже мали дати свою згоду на таку зміну.

— **Митрополит Шептицький у папи.** Довідуємося, що папа приняв митрополита Шептицького дуже ввічливо та прихильно. Про переїзд митрополита в колєґію кардиналів до Риму не може бути і мови. Поголоски, які появилися про те в пресі не відповідають дійсности і є виссані з пальця. — Коли митрополит в часі проїзду затримався у Загребі вислала до нього „Народня Політика“ (загребський щоденник) о. д-ра Шімрака на інтервю, яке вже опубліковане в тому щоденникові. В інтервю митрополит Шептицький між іншим заявив, що „ніколи не покине свого народу“.

— **Колишне Запорожжя — тепер жидівський адміністративний район.** Як пишуть комуністичні російські часописи, совітська влада отворила жидівський адміністративний район в Запоріжжі. Цей новий район має 54 осель, з яких 37 є жидівських, 15 українських і 2 німецьких. В цьому районі, що від віків був лише українцями заселений, є тепер 3.650 жидівських господарств, а лише 935 українських і 82 німецьких.

— **Митр. Андрей Шептицький в гостях у бачванських Русинів.** Як відомо в т. зв. Бачці, себто в б. південній Угорщині, а теперішній Югославії, в околицях Нового Саду живе багато виселенців із Закарпаття, т. зв. бачванських Русинів, які й досі заховали свою рідню мову й свою гр.-кат. віру. Мають вони власного Епископа, яким є Преосв. Діонисей Ніяраді, а також видають власну часопись, тижневик „Руски Новини“, що виходить в Новім Саді. З поміж бачванських Русинів походить відомий церковний письменник о. Др. Гавриїл Костельник, що живе у Львові. З останнього числа „Руских Новин“ довідуємося, що дня 14. серпня ц. р. прибув в товаристві Епископа Ніярадія Митр. Шептицький до села Руський Керестур в Бачці. Село святочно привитало двох церковних достойників, які відправили в церкві молебен, і виголосили гарні, патріотично-релігійні проповіді.

Як наш еміґрант в Арґентині поборов муринського бандита. Від нашого читача, гром. Юзви Симона зі Щупкова пов. любачівського, який виеміґрував до Арґентини, одержуємо ось яке письмо: „Йду я недавно залізничою штрекою домів, аж тут нагло наскакує на мене якийсь мурин (неґр) — бандит. Видко він чатував на мене під лісом, але я його не завважав. Мурин підняв на мене револьвер й каже по еспаньски: віддай всі гроші, які посідаєш, бо інакше твоя смерть. А тут довкруги пустиня, ніде ні живої душі. Міркую я собі: Маю в кишені білних 100 пезів, як їх віддам бандитови, остану голий й згину з голоду. Отже я рішився: Ні, не дам йому грошей, хочби й головою прийшлося наложити! Скочив я на бандита й вхопив його за руку. А він з револьвера, давай стріляти на мене. Пустив так на мене вісім куль. Та я держу бандита за руку, не даю цілити на мене, борюся з ним й кулі йдуть попри мене. Так пройшло вісім куль. Вони тільки подіравили мою одежу але, славити Господа, не ранили мене. Щойно девята куля поцілила мене в бік й зранила. Тоді я зібрав всі мої сили й так скрутив бандитом, що він аж посинів з болю, дух йому заперло, він ослаб й випустив револьвер з рук. Я за револьвер. Бндит скористав з мого руху, швидко витягнув ніж й ранив мене в ліву руку. Але я знов кинувся на него й так його змотлошив, що бандит випустив й ніж з рук. Я вхопив ніж й вдарив його по носі. Кров облила бандита й він впав безпритомний на землю. Я тоді обанджував мої рани й підняв револьвер на бандита. Кажу йому: „Диви! В мене ще три кулі! Коли не підеш за мною, зараз таки вбю як собаку!“ Бандит зачав скавуліти, проситися, падати на коліна й благати мене, аби я його пустив. Але я його не пустив. Так вів я його до місцевости Тація й там віддав його в руки поліції, а сам пішов лічитися до шпиталю. Тепер я вже приходжу до себе...“

ПОЗІР ЗБОРІВЩИНА!

Дня 9. вересня 1928. відбудеться в Розгадові Свято в честь Івана Франка з слідуючою програмою: 1) о год. 9-ій рано Полева Служба Божа на громадській площі „за Греблею“, панахида за поляглих героїв, промови; 2) о год. 2-ій з полудня Лугове Свято на тій самій площі з програмою: відкриття свята, промови, привіти, реферат про орґанізацію молоді в освітно-культурних і руханкових товариствах; 3) хорові продукції хору з Розгадова; 4) вправи луговиків і луговичок вільноруч, топірцями і ручниками; 5) товариські забави, біг до мети, живі вежі, дефіляда; 6) поворот в село і закінчення свята. Проситься Вп. Громадянство Зборівщини, Бережанщини і прочих сусідних повітів взяти громадну участь у святі. Проситься, а рівночасно взивається лугові Товариства Зборівщини і Бережанщини явитися на свято точно вже о годині 8-ій рано на громадській площі в Розгадові в рядах, в одностроях і з прапорами. Прибувайте всі громадно, щоб вшанувати гідно це свято. — За Раду Товариства „Луг“ в Розгадові: Ілько Стефанишин голова, Володимир Анін писар.

КОМУНІКАТ.

Виділ Читальні „Просвіти“ у Львові-Богданівці, бажаючи довершити зачату перед 4 роками будову Народного Дому імені Богдана Хмельницького у Львові-Богданівці, розіслав до Управ Кооператив, до філій „Просвіти“, до визначних громадян як світського так духовного стану, до розпродажі цеголки по 20 сот. за штуку. Кількадесять осіб і установ вже сповнили просьбу Виділу і надіслали розрахунки за продані цеголки за що їм на цьому місци щира українська дяка. Виділ не може промовчати на цьому місци з окрема жертвенности Вп. Іванни Блажкевичевої, яка зажадала до розпродажі уже третю партію цеголок! Виділ просить уклінно всіх, хто досі не вспів розрахуватися, о ласкаве приспішення наміченої акції, щоби ще у вересні можна було приступити хоч до частинної будови. До цього часу з зібраних грошей і деклярацій закуплено 18.000 цегол і траверзи під будову західного крила дому. Також просимо Вп. Громадян, що ще не мали можливости виконати своїх деклярацій, о приспішення справи. Виказ жертв, продажі цеголок і виконаних деклярацій буде оголошуваний постійно в пресі. — За Виділ і Контрольну Комісію Читальні: Д-р Карло Коберський в. р., В. Ярош в. р. І. Турик в. р. скарбник.

ДОПИСИ.

СОРОКА, ПОВ. СКАЛАТ. *(Просвітня громадянська праця в селі).* Читальняне життя в с. Сорока, пов. Скалат, котре давніше мало багато недостач, почало плисти повним руслом, відколи тут засновано тов. „Луг“. Цим т-вом кермує гром. Козоріз. Є при „Лузі“ теж жіноча секція, котрою кермує гром. Лошнієва. Майже кожної неділі і свята відбуваються в читальні сходини і виклади, а на громадському майдані лугові вправи, співи, забави і діточі гри. Дня 19. серпня ц. р. дав драматичний гурток при читальні „Просвіти“ виставу песи Грінченка: „Ясні Зорі“. В грі особливо визначалися: Федорка Гаврилюк (Аміна), Степан Потурняк (Дмитро), Михалко Дудка (Панас), Йосиф Федорів (доглядач). Марина Тешнер виголосила з надзвичайним чуттям слова Олени: „Згадаєш ти свій рідний край...“ і взагалі гра всіх аматорів була повна справжнього чуття. Але прикро було дивитися, як тутешня молодь сміялася в таких хвилях, в яких для сміху не було найменшої причини. Зате шкільна дітвора з напруженою увагою слухала патріотичних слів цієї прекрасної песи. Тутешні жінки не закидають своєї традиційної ноші, у якій пишаються, як маковий цвіт. Жіноцтво наше — націоналістичне. Коли підчас соймових виборів радикали на устроєнім ними вічу зовсім без причини накинулися на нашого священика о. Цегельського, жінки з криком: „не позволимо зневажати нашого священика!“ — поскидали радикальних промовців з трибуни. З особлившою похвалою треба піднести працю голови читальні гром. Козоріза, котрий не тільки в неділі і свята, але і в будні дні працює для добра читальні, інколи й цілими ночами, — не вважаючи на гарячий час жнив. В праці йому дуже помагають гром.: Потурняк, Федорів, Богачевська, Дигць й місцеві студенти.

КРУКЕНИЧІ, пов. Мостиська. *(Занепад нац.-гром. життя; громадські вибори і наказний війт.)* В нашім містечку побіч поляків і жидів, подавляюча більшість — це українці, які одначе до цеї назви якось не дуже люблять признаватися. Перед війною було цілком інакше. Була читальня „Просвіти“, яка гарно розвивалася, була „Січ“, але діяльність них установ перервала воєнна хуртовина. В останніх часах відносини трохи змінилися. Засновано заходом місцевого пароха кооперативу, але ізза несвідомости наших маломіщан вона ледви животіє. Зі скромних доходів купила кооператива гарну площу під будову. Але на саму будову кооперативного дому нема покищо потрібних засобів. Дуже собі злегковажили наші громадяне справу минулорічних громадських виборів. Аж сором згадати про їхній вислід! Майже всі радні... жиди. Громадські вибори пройшли ще в минулому році в жнива, але до цеї пори урядує ще наказний війт (поляк) з прибічною клікою. Наш війт вхопився „уржендованя“, як рак кліщами і не думає здається, уступити... А вже чекає на його місце другий, його побратим... Гей, гей, минули, видно, вже ті, часи, коли в Крукеничах війтували українці. *І. Г.*

КАЛУЩИНА. *(Новицький „Луг“ при пожарі).* Дня 11. серпня ц. р. о год. 10-ій вечером вибух грізний пожар в Калуші. Розшалілий огонь обіймив в одній хвилі шість господарств, які згоріли до тла. На місце пожару поспішив з поміччю „Луг“ зі с. Новиці, віддаленої більш як 9 км. від Калуша та прибув в повнім складі, другий з ряду в годину по вибуху пожару. (Скорше, як місцева пож. сторожа.) Перша прибула моторова сикавка з калуської саліни. Ратункова акція була дуже утруднена, бо маґістрат позамикав усі студні та не спішився їх відчинити, ба навіть не думав про якубто можливу доставу води! Не дивлячись на маґістрацькі порядки та на інші ворожі чинники, що старалися ввести замішання, щоби посміятись з „Лугу“, луговики пляново забравшись до ратункової акції, здержали дальше розширення огню. Мимо ріжних перешкод, як ізза недостачі води, яку луговики повні посвяти голіруч тягали бочками аж з ріки, так ізза браку відповідного випосаження сикавки (пожарничих приладів), новицький Луг не тільки вивязався зі свойого завдання але і одержав похвалу та признання від начальника калуської пожар. сторожі п. Винницького та письменну подяку від маґістрацького уряду, разом зі запевненням, що в нагороду за повну посвяти поміч одержить Луг усі помічні і необхідні прилади до гашення огню. І населення м. Калуша теж вдячне новицькому Лугові за його посвяту і успішну поміч. Можна тільки побажати, щоби жадне село не остало позаду та заложило у себе це добродійне товариство, яке розвиває народню свідомість, гартує народню силу та несе поміч в нещастю. Памятаймо, що ніхто нам не поможе, якщо самі собі не поможемо!

Смішне.

ДОТЕПНИЙ.

— Ах, як мене страшенно болить зуб!

— Якби мене так болів, я зараз пішов би собі його вирвати.

— Я теж, але колиб так болів... тебе.

Один-одинокий праведник: Про одного російського ґубернатора Сибірі росказують ось яку історію: Раз він поїхав на інспекцію вязниць. Начальник тюрми вистроїв всіх тюремщиків в ряд. Ґубернатор підходить до першого з черги й питає: Ти що зробив?

— Я? нішо...

— Ладно! А ти?

— Нішо. — Присягаю, що я нічого не завинив.

Ґубернатор питається дальше з черги:

— Скажи, ти за що тут сидиш?

— Не знаю.

— А ти?

— Я теж невинний.

І так всі на один лад казали, що вони невинні баранці. Вкінці ґубернатор станув перед останнім арештантом:

— Ти чого тут сидиш?

— Я вкрав.

— Вкрав? Що?

— Дві курки...

— А ти що тут робиш між тими чесними людьми?! Зараз мені рушай звідси геть, ти нужденна почваро!

А звертаючись до начальника тюрми приказав:

— Прошу сейчас викинути звідси отсего злочинця!

ОПОВІСТКИ.

Із мужеських учительських семінарійних курсів „Рідної Школи“ у Львові. З огляду на кілька вільних місць на мужеських семинарійних курсах „Рідної Школи“ переводиться додаткові вписи кожного вторка і пятниці від 8—11 год., а від 1—5. вересня щодня. Вступні іспити на I—IV будуть від 1—5. вересня в будинку семінарійних курсів при вул. Театинській ч. 10, II. пов. — Антін Крушельницький, управитель. 2—3

Оголошення.

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. —За редакцію відповідає Ол Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.